

Introduktion årgång 45

De senaste åren har kännetecknats av en kontinuerlig ökning av in-skickade artiklar till *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* och under 2022 publicerades fler artiklar än någonsin tidigare i tidskriftens historia. Den fyrtiofemte årgången innehåller tjugo artiklar, där flertalet ingår i något av årets tre teman om flickforskning, estetik och pedagogik samt Barnbiblioteket Saga. Dessutom publicerades åtta recensioner av aktuell nordisk och internationell teoretisk litteratur. Under året fortsatte antalet prenumeranter på nyheter via *Barnbokens* webbplats att öka och antalet besök på tidskriftens Facebooksida fördubblades, vilket glatt alla oss som arbetar med tidskriften.

Det största temat – ”Conceptions of Girlhood Now and Then: ‘Girls’ Literature’ and Beyond” – tog avstamp i en konferens som 2020 arrangerades av Centre for Childhood Research in Literature, Language and Learning (CHILL) vid Linnéuniversitetet i samarbete med Svenska barnboksinstitutet och fil.dr Dawn Sardella-Ayres. Temaredaktörer var två av konferensarrangörerna Malin Alkestrand (docent, Linnéuniversitetet) och Maria Nilson (docent, Linnéuniversitetet). I åtta artiklar analyseras flickskapets skiftande uttryck i litteraturen, från 1800-talets klassiska flickböcker till moderna varulvsberättelser och biografier om kvinnliga förebilder. Flera av artiklarna utforskar frågor kring kropp och röst, där inspiration från bland annat gotikforskning, fettstudier och disability studies bidrar med nya perspektiv. I introduktionen ger temaredaktörerna en fyllig presentation av i synnerhet det svenska forskningsläget och placerar in det i ett internationellt flickforskningssammanhang. Temats artiklar gavs ut med stöd av Craafordska stiftelsen.

”Estetik och pedagogik” utgör det andra av årets teman och kommer att fortsätta under 2023. Det redigeras av Maria Jönsson (professor, Umeå universitet) och Olle Widhe (professor, Göteborgs universitet). De fem artiklar som publicerats under året angriper tematiken genom såväl roman- och bilderboksanalyser som klassrumsstudier. Det obestämbara potential i litteraturundervisningen, hur bilderböcker kan användas i skolans värdegrundsarbete och samspelet mellan estetik och pedagogik i historiska romaner utgör några av de ämnen som berörs. Bilderböcker av Stian Hole, Pija Lindenbaum samt Maija Hurme och Anssi Hurme uppmärksammas särskilt.

Även det sista temat – "Barnbiblioteket Saga och Svensk Läraretidnings förlag" – kommer att fortsätta löpa in i nästa år. Åsa Warnqvist (docent, Svenska barnboksinstitutet) är temaredaktör och temat genomförs i anslutning till det forskningsprojekt om Barnbiblioteket Sagas arkiv som bedrivs vid Svenska barnboksinstitutet. Barnbiblioteket Saga startades vid sekelskiftet 1900 av Svensk Läraretidnings förlag och fortlevde fram till 1970-talet. I årets två artiklar undersöks aspekter kopplade till förlagets och bokseriens tidiga historia genom en analys av barnbrev till tidningen *Jultomten* respektive en diskussion av Fridtjuv Bergs strategier som bearbetare av grekisk mytologi för barn i *Trojanska kriget* (1901). Arbetet med temat har skett med stöd av Lärarstiftelsen.

Utanför de tre temana har *Barnboken* under året publicerat fem fristående artiklar. De utgör en provkarta på den teoretiska och ämnesmässiga bredd som återfinns i modern barn- och ungdomslitteraturforskning. Magnus Öhrn bjuder på en litterär vandring i Ulf Starks fotspår i Stureby. Med inspiration från litterär geografi undersöker Öhrn det produktiva samspelet mellan faktiska platser och Starks imaginära universum. I Erik Zilléns artikel spåras fabelns genrehistoria i ett skandinaviskt sammanhang från tidigt 1500-tal till 1800-talets mitt. Från att ha varit en texttyp som främst användes i undervisningen i klassiska språk utvecklades fablerna till berättelser som utformades direkt för barn på deras modersmål. Nina Goga undersöker de senaste årens svenska utgivning av facklitteratur för barn om miljö- och klimatfrågor, mot bakgrund av FN:s barnkonvention. Hon påpekar att dessa böcker ger utrymme för barns funderingar runt miljöproblem och klimatförändringar, men också information om hur barnen kan påverka utvecklingen på såväl en lokal som en nationell nivå. Med utgångspunkt i queerteori och teorier om anti-social feminism riktar Hilda Jakobsson fokus mot olika former av tystnad och frånvaro i Agnes von Krusenstjernas Tony-trilogi (1922–1926). Analysen åskådliggör hur huvudpersonens passivitet i centrala scener utmanar patriarkala och krononormativa strukturer. Slutligen diskuterar Vanessa Joosen ålder och generation i Anne Finne's *The Granny Project* (1983) utifrån John Walls begrepp "childism". Joosen argumenterar för ett ökat utbyte mellan fält som barndoms-, ålders- och barnlitteraturforskning, och visar genom analysen hur barnlitteratur kan bidra till att utmana åldersbaserade fördomar och främja generationsöverskridande dialoger.

Barnboken är en Open Access-tidskrift, vilket betyder att artiklar och recensioner publiceras digitalt och är fritt tillgängliga på tidskriftens webbplats samt i fulltext via flera stora internationella

databaser. Tidskriften tillämpar anonymiserad kollegial granskning (double-blind peer review). Det innebär att artiklar som publiceras i *Barnboken* har bedömts av minst två sakkunniga granskare utanför tidskriftens redaktion. I de fall då redaktionsmedlemmar eller temaredaktörer själva har bidragit med artiklar har de inte deltagit i redaktionsarbetet runt den egna artikeln eller haft insyn i granskningsprocessen. *Barnboken* har huvudsakligen svenskt och nordiskt fokus, men har läsare över hela världen.

Redaktionen bestod under 2022 förutom av undertecknad av professor Nina Goga (Høgskulen på Vestlandet, Norge), professor Maria Jönsson (Umeå universitet, Sverige), fil.dr Peter Kostenniemi (Stockholms universitet/Umeå universitet, Sverige), professor Anne Skaret (Høgskolen i Innlandet, Norge), professor Olle Widhe (Göteborgs universitet, Sverige) och docent Mia Österlund (Åbo Akademi, Finland). Recensionsredaktör är forskningsassistent Hanna Liljeqvist (Svenska barnboksinstitutet). *Barnbokens* tidigare huvudredaktör Åsa Warnqvist (Svenska barnboksinstitutet) har under året deltagit i redaktionens arbete i en konsulterande roll. I tidskriftens internationella Advisory Board ingår femton framstående svenska, nordiska och internationella forskare. Tidskriften ges ut med stöd från Vetenskapsrådet.

Barnboken välkomnar både nya och gamla läsare att ta del av den spännande och inspirerande forskning som presenteras i årets volym.

Maria Andersson

*Huvudredaktör för Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning
Docent vid Stockholms universitet*